

Gemeente
Amsterdam

Handhavingsprotocol iepziekte

Amsterdam 2016

Gemeente Amsterdam
Handhavingsprotocol iepziekte
Amsterdam, 2016

Colofon
Foto's: H. Kaljee, hoofdstedelijk bomenconsulent.

Gemeente Amsterdam
Regie Unit Toezicht & Handhaving
Postbus 202
1000 AE Amsterdam
Telefoon 020 552 2732
E-mail regieunit.handhaving@amsterdam.nl

Dit document wordt ter vaststelling aangeboden aan het VTH-overleg op 30 september 2016

Inhoudsopgave

Inleiding.....	5
probleemstelling	6
Wettelijk kader	6
Doelgroep	7
Risico-inventarisatie.....	7
Randvoorwaarden	8
Wijze van handhaven	8
Sanctieschema zieke iep	9
Verantwoordelijkheden	10
Meldingen	10
Bijlage 1: Afstandsverklaring.....	11
Bijlage 2: Registratieformulier.....	12

De iep is belangrijkste boom van Amsterdam en is onlosmakelijk verbonden met de historie van de stad. In Amsterdam staan ca. 75.000 iepen.

Inleiding

Er staan circa 75.000 iepen in de gemeente Amsterdam, ruim 20% van het gehele bomenbestand. De iep heeft bepaalde eigenschappen die hem uitermate geschikt maakt als straatboom. De boom kan redelijk goed tegen luchtverontreiniging en stelt weinig eisen aan de grond. Daarnaast heeft de iep een belangrijke historische waarde. De iepen willen we daarom erg graag behouden en dat is gedurende de ruim 30-jarige strijd tegen de iepziekte goed gelukt: de uitval bedraagt minder dan een half procent per jaar.

Als een iep de iepziekte krijgt gaat hij onherroepelijk dood. Het is zaak de besmette iep zo snel mogelijk te rooien en te ontbasten. Ook een gezonde iep, die om een andere reden moet wijken, vereist dezelfde behandeling. De correcte afvoer is van groot belang, omdat gebleken is dat verspreiding van de iepziekte voornamelijk plaatsvindt door transport van niet ontbast hout. Het rooien van zieke iepen heeft geen effect als men onzorgvuldig omgaat met (het transport van) het niet ontbast hout.

Via beleidsmaatregelen wordt geprobeerd de sanitaire maatregelen verder te vergroten en de kosten van bestrijding zoveel mogelijk te beperken. Daarnaast is het van belang om toe te zien op de naleving van de regels. Met dit handhavingsprotocol wordt daar invulling aan gegeven. Dit protocol heeft een update gekregen gezien de reorganisatie naar 1Amsterdam. Inhoudelijk gelden dezelfde regels.

Probleemstelling

Ondanks de intensieve strijd tegen iepziekte is geconstateerd dat er een aantal belemmeringen is in de effectieve bestrijding. Geconstateerd is dat:

- sommige grotere terreinbeheerders de zieke iepen te lang laten staan;
- bij de groenaanemers de niet ontbast stammen te lang blijven liggen;
- moeilijk te controleren transport van niet-ontbast iepenstammen plaatsvindt binnen en buiten Amsterdam;
- niet-ontbast kachelhout bij particulieren wordt opgeslagen.

Er is geen duidelijk beeld om hoeveel overtredingen het gaat. Dat moet nu goed geregistreerd worden. Enerzijds om de problematiek goed in beeld te krijgen, anderzijds om de resultaten van de handhaving te kunnen inschatten.

Het ontbasten van een iep met speciale apparatuur, waarna er geen risico meer bestaat voor de verspreiding van iepziekte. Het ontbasten van iepen dient binnen 10 dagen na constatering van de ziekte te zijn uitgevoerd.

Wettelijk kader

Na constatering van een zieke iep (na melding of eigen waarneming van groenbeheerder) dient de iep binnen 10 werkdagen na aanschrijving door de gemeente te worden geveld. De iepen moeten na het vellen direct op de standplaats onschadelijk worden gemaakt door de takken te versnipperen en de stam te ontbasten of te versnipperen. Daarnaast is het verboden om niet-ontbast iepenhout te transporteren en/of in opslag te hebben. Wanneer wordt geconstateerd dat niet is voldaan aan de aanschrijving, kan het college bestuursdwang toepassen. Bovendien kan proces-verbaal worden opgemaakt.

NB. In de bomenverordening maart 2016 artikel 3.3.d staat vermeld: het is een verboden om zonder vergunning houtopstanden te vellen, maar dit geldt niet voor het nemen van maatregelen ter bestrijding van iepziekte als bedoeld in artikel 5.10 van de Algemene Plaatselijke Verordening.

Algemene Plaatselijke Verordening 2008 Amsterdam

Artikel 5.10 Bestrijding iepziekte

1. Als zich op een terrein één of meer iepen bevinden die naar het oordeel van het college gevaar opleveren voor verspreiding van de iepziekte of voor vermeerdering van de iepenspintkever is de rechthebbende, als hij daartoe door het college is aangeschreven, verplicht binnen een termijn van tien werkdagen:

- a. de iepen te vellen;
- b. de iepen met inbegrip van het resterende stamdeel direct en ter plaatse te ontbasten en de bast te vernietigen; of
- c. de niet-ontbast iepen of delen daarvan te versnipperen.

2. Het is verboden geveld niet-ontbast iepen of delen daarvan voorhanden of in voorraad te hebben of te vervoeren, tenzij het gaat om versnipperd iepenhout.

De ervaring leert dat een eigenaar niet zal weigeren om een zieke boom te laten beoordelen. Toch kan het voorkomen dat een handhaver door een aangeschreven eigenaar niet in de gelegenheid wordt gesteld om te controleren of de zieke iep binnen 10 dagen geveld en ontbast is. In dat geval is een machtiging benodigd tot het betreden van de woning, zonder de toestemming van een bewoner.

Om het transport van geveld bomen te controleren volstaat een visuele controle.

Doelgroep

Met de handhaving wordt gestreefd naar het veranderen van het gedrag van de uitvoerenden en eigenaren, met als doel het voorkomen van verspreiding van de iepziekte. Uitvoerenden zijn de groenaanemers, boomrooibedrijven en de hoveniers. Eigenaren zijn particuliere siertuinbezitters (bewoners en grotere particulieren als Stichting Nieuwe Meer en Amstelrust), volkstuinders, begraafplaatsen, Rijkswaterstaat, Staatsbosbeheer, Prorail woningbouwcorporaties en recreatieschappen.

Risico-inventarisatie

Het rooien van zieke iepen vindt plaats in de periode dat het blad aan de bomen zit. Dat is de periode dat zich de meeste overtredingen kunnen voordoen. Het rooien van (gezonde) iepen kan om een andere reden, met inachtneming van de vigerende regelgeving, het gehele jaar plaatsvinden.

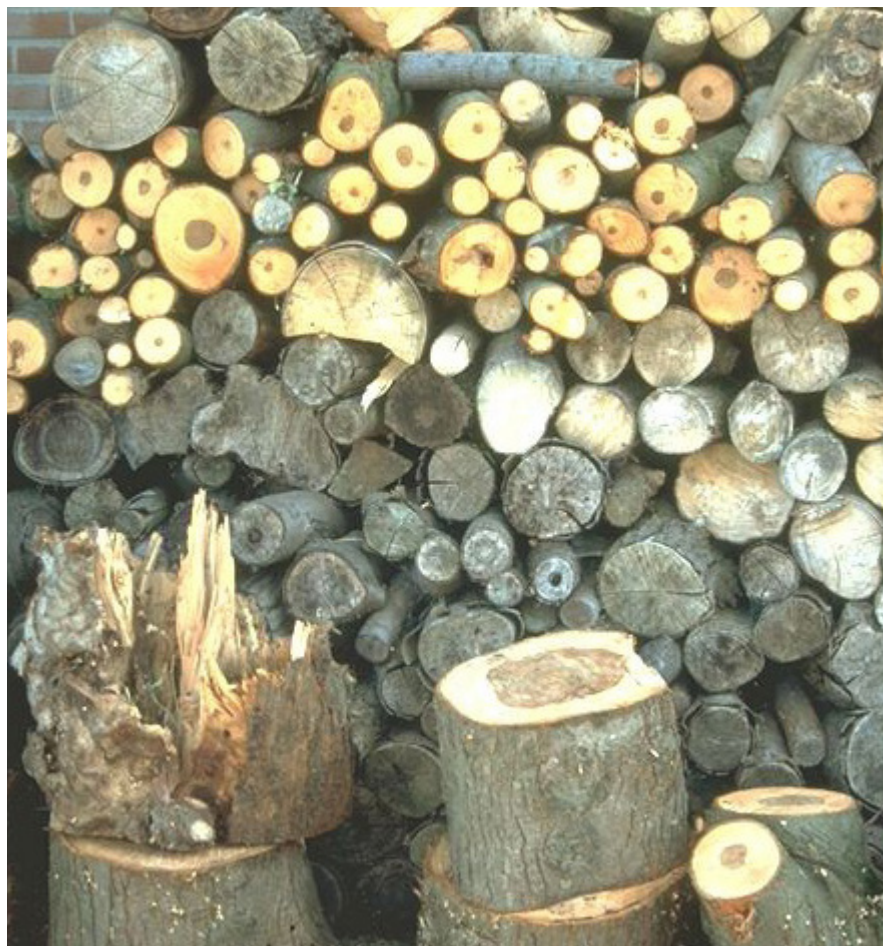
De iepziekte is voor leken lastig te herkennen. Kort gezegd geeft iepziekte de verschijnselen van de herfst te zien, bladverkleuring en bladval, op een moment dat alle andere bomen er nog fris groen uitzien. Het is niet aannemelijk dat eigenaren zieke iepen bewust niet melden. Door de goede controle van beheerders en boomdeskundigen blijken zieke iepen goed op te sporen.

Met de arbeidsintensieve verwerking zijn hoge kosten gemoeid. Er is economisch voordeel te behalen door zich niet aan de regels te houden. Er is besloten dat de kosten van het vellen en ontbasten van zieke iepen bij huishoudens voor rekening komt van de gemeente.

Daarmee laat Amsterdam zien dat ze de bestrijding van de iepziekte belangrijk vindt. De verwachting is dat groenbeheerders, bomenrooiers en hoveniers zich aan de nieuwe regels van de APV zullen conformeren.

Het iepenhout voor de open haard komt veelal van buiten de stad. Haardhouhandelaren zullen niet expliciet iepenhout kunnen herkennen. Soms weten ze wel dat het ertussen zit, omdat ze het betrekken van iepenbomenrooiers.

Binnen de gemeente kan het voorkomen dat bij calamiteiten, zoals storm, iepen door de Brandweer in zodanig kleine stukken worden gezaagd dat het verzaagde iepenhout, wanneer het niet wordt beheerd, door mensen die een open haard hebben wordt meegenomen (onwetend van de gevaren voor de iep).

Niet-ontbast kachelhout is een besmettingsbron voor de verspreiding van iepziekte en daarom is het bezit ervan verboden.

Randvoorwaarden

Communicatie

Voor een uniforme handhaving is de informatievoorziening over de wijze van handhaven van groot belang. Dat gebeurt mede aan de hand van dit protocol, dat al sinds 2010 bestaat en bekend is bij de boombeheerders van de stadsdelen, Haven en het Amsterdamse Bos. Ook bomenrooiers en hoveniers zijn op de hoogte gebracht van dit protocol. De bomenrooiers en hoveniers die werk uitvoeren voor de gemeente hebben hun materieel aangepast om de iepen in de stad mobiel te kunnen ontbasten.

De boombeheerders instrueren de handhavers om overtreders te beboeten.

Zo nodig worden particuliere boomeigenaren, tijdens inspectierondes voor de opsporing van iepziekte door een boomspecialist, op de hoogte gebracht van dit protocol.

Via de website www.amsterdam.nl/bomen is informatie over dit onderwerp beschikbaar voor iedereen.

Op de site is het protocol ook te downloaden.

Wijze van handhaven

Er is een voorkeur voor strafrechtelijke handhaving vanwege de mogelijkheid van lik-op-stuk.

Elke geconstateerde overtreding wordt geverbaliseerd. De beschreven werkwijze is de standaard werkwijze hoe in Amsterdam wordt omgegaan met de handhaving bij de bestrijding van de iepziekte.

Overtreding van het APV-artikel over de iepziekte is niet in het feitenboekje opgenomen.

Daarom zullen de verbalisanten altijd een tikverbaal moeten opmaken. Voorts is het van belang dat indien een vervoerder op de openbare weg aangehouden wordt, altijd naar de opdrachtgever en/of werkgever gevraagd wordt. Behalve de bestuurder van de vracht- of aanhangwagen dient ook deze opdrachtgever en/of werkgever als verdachte gehoord te worden.

Wanneer de (onder)aannemer in opdracht van een particulier de strafbare handeling(en) verricht, dienen ze beide als verdachte gehoord te worden.

In het geval overheden de strafbare handelingen verrichten, heeft jurisprudentie tot het uitgangspunt geleid dat ook gemeenten en provincies strafrechtelijk aansprakelijk zijn, voorzover het gaat om handelingen die niet expliciet zijn voorbehouden aan de overheid. Indien het dus gaat om een taak die ook door een privaatrechtelijke rechtspersoon zou kunnen worden volbracht, is vervolging van het overheidsorgaan mogelijk. Ook hierbij is het van belang dat de (onder)aannemer (degene die de feitelijke werkzaamheden verricht) gehoord wordt.

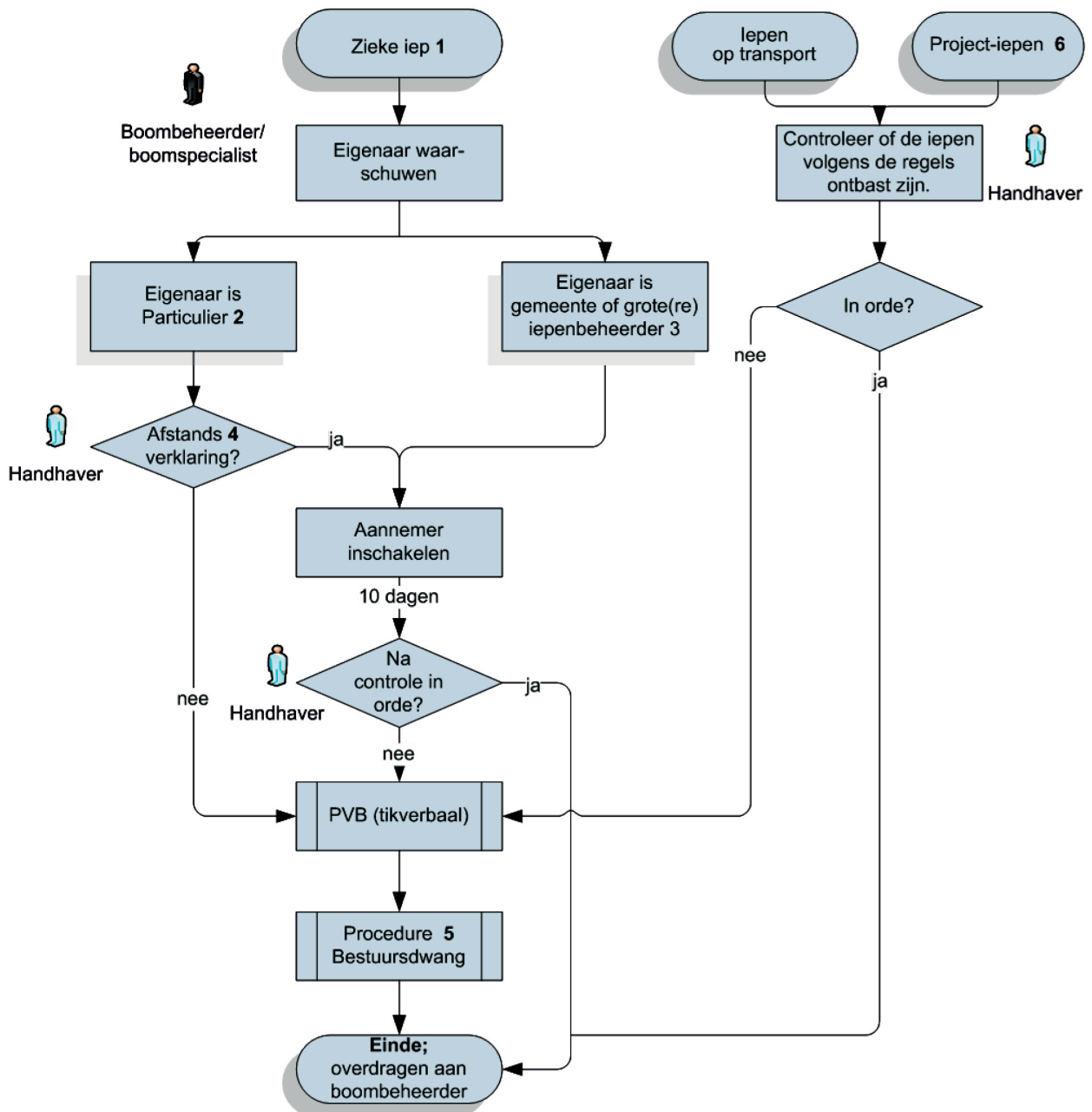
Voor het illegaal kappen van bomen (dus zonder vergunning op grond van de Omgevingsvergunning met kap) hanteert het OM de volgende richtlijn:

- door particulieren per boom : € 240 (eis ter zitting € 288),
- door bedrijven per boom: € 480 (eis ter zitting € 576).

Het is aannemelijk dat overtreding van het APV-artikel over zieke iepen een verstrekkender belang geschonden wordt en dat daarom een hoger bedrag te rechtvaardigen is. Bij particulieren gaat het over het algemeen om één boom. Bij bedrijven kan het meerdere bomen betreffen. Omdat er nog geen ervaring is met de strafrechtelijke vervolging op basis van dit artikel, zullen in eerste instantie dezelfde boetebedragen worden gehanteerd. De praktijk zal leren of te zijner tijd het transactiebedrag moet worden aangepast. Daarbij zal ook worden gekeken hoe moet worden omgegaan met recidive.

Sanctieschema zieke iep

- 1 Zieke iepen worden opgespoord door boombeheerders en bomenspecialisten (bij particulieren)
Een zieke boom moet binnen 10 dagen worden geveld en volgens de regels worden afgevoerd.
Overtredingen zijn:
  - niet tijdig (binnen 10 werkdagen) vellen van een zieke iep
  - niet direct en ter plaatse onschadelijk (ontbasten en bast versnipperen/vernietigen) maken na vellen
  - niet ontbaste geveldde iepen in voorraad hebben/ vervoeren
- 2 Een particulier is een bezitter van een siertuin of een volkstuin.
- 3 Een grotere iepenbeheerder is: Staatsbosbeheer, Recreatieschap, Rijkswaterstaat, NS, grotere particulieren als Stichting Nieuwe Meer en Amstelrust, begraafplaatsen, woningbouwcorporaties en recreatieschappen.
- 4 Particulieren kunnen officieel afstand doen. Daarmee komen de kosten voor de aannemer voor rekening van desbetreffend stadsdeel. Deze Afstandsverklaring is niet voor alle stadsdelen ingevoerd. Het is wel de bedoeling dat alle stadsdelen hiermee gaan werken.
Dit geldt niet voor de grotere iepenbeheerders.
- 5 Bij bestuursdwang wordt eveneens een aannemer ingeschakeld. In dit geval komen de kosten altijd voor rekening van de eigenaar.
- 6 Project-iepen zijn iepen die in het kader van bijvoorbeeld wegverbreding grootschalig worden geveld.

Verantwoordelijkheden

Elke bestuurscommissie is verantwoordelijk voor de handhaving van de APV. Het initiatief van opsporen van zieke iepen ligt bij de boom- en groenbeheerders van de stadsdelen. De handhavers komen pas in tweede instantie in actie. Zij dienen voor de handhaving van de APV te zijn aangewezen. In de meeste stadsdelen is het contact tussen groenbeheerders en handhavers goed en zijn de handhavers goed te bereiken en snel ter plaatse als ze nodig zijn.

Ruimte en Duurzaamheid Team Leefomgeving is verantwoordelijk voor de evaluatie van de bestrijding van de iepziekte en het jaarlijks opstellen van een stand van zaken. Het is wenselijk dat de handhavingsinformatie hierin wordt opgenomen.

Elk stadsdeel is verantwoordelijk voor het beoordelen van aanvragen voor en het afgeven van een omgevingsvergunning met kap. Voor elke boom met een minimale diameter van 10 cm is een omgevingsvergunning met kap noodzakelijk (voor zieke iepen is geen omgevingsvergunning met kap nodig). Per jaar worden in de hele stad circa 1750 omgevingsvergunningen met kap afgegeven. Dat kan om meer bomen gaan. Het is wenselijk dat de handhavers de beschikking krijgen over een uitdraai van omgevingsvergunningen met kap. Op basis daarvan kan een selectie worden gemaakt of er sprake is van iepen. In dat geval kan er gericht controle plaatsvinden of het vellen en het transport van (zieke) iepen op de juiste wijze plaatsvindt.

Bij het verlenen van omgevingsvergunningen met kap is het van belang dat de voorgenomen vergunning wordt getoetst aan de Flora- en faunawet, waarbij een Amsterdamse gedragscode wordt gehanteerd. Er wordt stedelijk gewerkt met een afstandsverklaring (zie bijlage 1). Na constatering van een zieke iep geven de groenbeheerders van de stadsdelen of de centraal ingeschakelde iepziektecontroleur deze af aan de eigenaar. Door het ondertekenen van een afstandsverklaring doet men afstand van de zieke iep. Het stadsdeel gaat de boom vervolgens vellen en ontbasten. In overleg met de eigenaar kan de iep worden afgevoerd.

Meldingen

Meldingen van zieke iepen zullen (meestal) via Groenadvies Amsterdam (Pierre van der Wielen) per e-mail naar de bestuurscommissie, handhaver, iepen@amsterdam.nl en eigenaar gaan. De wijze van melden dient aan te sluiten bij de gebruikelijke meldingsystematiek Melding Openbare Ruimte Amsterdam (MORA). Na het verstrijken van de termijn van 10 dagen dient de betreffende locatie door de handhaver te worden bezocht. Het is van belang dat de benodigde handhavingsinspanningen worden bepaald aan de hand van de ervaringscijfers van voorgaande jaren. Met de meldingen kan een archief worden opgebouwd met gegevens van locaties van zieke iepen en notoire overtreeders.

MORA is bedoeld om burgers digitaal meldingen te laten doen aan de bestuurscommissie betreffende onvolkomenheden in de openbare ruimte. Het melden van de iepziekte en de afwikkeling volgens APV-eisen kan binnen dit bestaande systeem worden bijgehouden. Het systeem lijkt geschikt om de periode vanaf de iepziektemelding tot het onschadelijk maken te registreren en om aan het eind van het jaar over een overzicht van iepziekte te beschikken.

Als er sprake is van iepziekte meldt de groenbeheerder dit via MORA (ieder geval krijgt een specifiek nummer). Doormelding vindt plaats aan de afdeling Handhaving van de bestuurscommissie. Handhaving ziet erop toe dat de bewuste iep binnen 10 werkdagen op de juiste wijze is geveld en handelt dit af (eventueel met een proces verbaal).

Binnen MORA vindt geen terugkoppeling plaats naar de groenbeheerder.

De volgende steekzinnen kunnen binnen MORA worden gehanteerd:

1. (Antwoord 14 020) Melding zieke iep ontvangen.
Doorgezet naar bestuurscommissie/afdeling Groenbeheer.
2. (afdeling Groenbeheer) Geconstateerd: iep is ziek (aangeven: gemeente / particulier)
3. (afdeling Groenbeheer) Aannemer <naam/tel> ingeschakeld <datum1>;
iep moet geruimd zijn op <datum1 + 10 werkdagen)
4. (afdeling Groenbeheer)
Doorgezet naar Handhaving Handhaving bewaakt de termijn van 10 werkdagen en geeft de aannemer een signaal na 8 werkdagen.
5. (Handhaving) Iep geruimd <datum2> wel/niet proces verbaal opgemaakt.

Behalve melding via MORA zal de zieke iep voor verdere verwerking via e-mail (zwart op wit) aan de aannemer/rooiploeg worden doorgegeven met een cc naar iepen@amsterdam.nl.

Afstandsverklaring

IEPEN

particuliere eigenaar

Eigenaar van de grond waar de boom op staat

Naam: _____

Adres: _____

Postcode en woonplaats: _____

Telefoonnummer: _____

E-mailadres: _____

Aantal iepen: _____ Grootte: _____

Verklaart in het kader van de iepziektebestrijding, zoals opgenomen in artikel 5.10 van de Algemene Plaatselijke Verordening van Amsterdam, afstand te doen van de op bovengenoemd adres aanwezige, als ziek of dood gemarkeerde, iep/iepen en/of niet-ontbast iepenhout.

De kosten voor het vellen en ontbasten van iepen van particuliere eigenaren komen voor rekening van de gemeente.

Vanuit de afdeling die binnen het stadsdeel belast is met het beheer van de openbare ruimte, wordt contact opgenomen met de bewoner, voor het maken van een afspraak om de iep/iepen te vellen, ontbasten en eventueel af te voeren.

Amsterdam, (datum) _____

Handtekening eigenaar:

Gegevens behandelend ambtenaar:

Naam: _____

Functie: _____

Handtekening: _____

Stuur dit formulier, ingevuld en ondertekend, naar:

Ruimte & Duurzaamheid
Team Leefomgeving
Beleidsmedewerker iepen
Postbus 2758
1000 CT Amsterdam

Meer weten over iepen en iepziekte? Kijk op www.amsterdam.nl/bomen

NAW-formulier

IEPEN

Woningbouwverenigingen/Vastgoedeigenaren

Eigenaar van de grond waar de boom op staat

Naam Woningbouwvereniging/

Vastgoedeigenaar: _____

Behandeld door: _____

Telefoonnummer: _____

Bewoner: _____

Adres: _____

Postcode en woonplaats: _____

Telefoonnummer: _____

E-mailadres: _____

Aantal iepen: _____ Grootte: _____

Op bovengenoemd adres is bij één of meer bomen iepziekte geconstateerd, een voor de iep dodelijke schimmel - ziekte. Vanwege het besmettelijke karakter is in artikel 5.10 van de Algemene Plaatselijke Verordening van de gemeente Amsterdam geregeld dat zieke iepen binnen 10 werkdagen ter plaatse geveld en ontbast moeten zijn. Het kan ook zijn dat er delen van niet-ontbaste iepenstammen of -takken zijn aangetroffen. Ook dit hout dient binnen de gestelde termijn te worden ontbast.

Vanuit de afdeling die binnen het stadsdeel belast is met het beheer van de openbare ruimte en de handhaving, wordt contact opgenomen voor het maken van een afspraak om u te informeren over de mogelijkheden de iep/iepen of stam- of takdelen daarvan, binnen de gestelde termijn te laten vellen, ontbasten en eventueel af te voeren.

Amsterdam, (datum) _____

Handtekening eigenaar:

Gegevens behandelend ambtenaar:

Naam: _____

Functie: _____

Handtekening: _____

Stuur dit formulier, ingevuld en ondertekend, naar:

Ruimte & Duurzaamheid
Team Leefomgeving
Beleidsmedewerker iepen
Postbus 2758
1000 CT Amsterdam

Meer weten over iepen en iepziekte? Kijk op www.amsterdam.nl/bomen

